

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

3. de Compositione, secunda parte Elocutionis: Eius definitio, officium,
gratia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Laeva ministerio, dextra est iuventa labori.
Hac totat assidui gyris, & conestat orbem
Frita Ceres silicem rapido decurrit ab ietu,
Interdum fessa succedit laeva labori.
Alternatque voces: modo rustica carmina can-
tat.

Aegre sique suum solatur voce laborem.
Et quae toto illo poemate continentur Ho-
mericis ab Halicarnasseo allatis non dissimilia.
Haec igitur, inquit, cum de humili materia,
& per se humilia sint, ex decore numerorum
mitificas habent venteres. Neque verò id, tan-
tum in versibus contingit, sed in soluta oratio-
ne, exemplum citat ex Herodoto.

Γύγη οὐ γὰρ σε δοκῶ πείθεσθαι, ἢ οὐ λέ-
γονόμην ἀπερὶ τῶν ἰδίων ἢ γυναικῶν ἢ τὰ γὰρ
ἀπὸ τυχάνων ἀνθρώπων ἐντα ἀπιστότερα ὄφ-
θαλμῶν. ποιεῖ δὲ πῶς ἐκείνην διάση γυνῆν.
ὁ δὲ μέγα ἀναβοήσας ἔειπε. Δέσποτα, τίνα
λέγεις λόγον οὐχ ἕγιᾶ κελύωρ με δέ-
σποινα τῆρ ἐμῆρ θεῶν ἀδελφῶν γυνῆρ, ἢ μὲν ἢ
χρῆσθαι ἐκδυσμένω σωματι; ἢ εἶτα χεῖρ ἰδὲ
γυνῆ. Haec, & similia, quae ex Ciceroe infinita
possunt afferri, si dissolvas, μικροῦ μὲν, ἀ-
γασθῆ, μαλθακά, facias necesse est. Porro tota
structurae ratio continetur in petiodis, de qui-
bus diceadum est.

De praestantia numerosa orationis, &
eius ortu.

C A P V T I V.

Magni illius Augustini vox est, mun-
dum Dei canticum esse, & rectè qui-
dem dixit, is enim est omnium musi-
corum, sine controversia princeps, cuius
nutu numerosissimus uniuersi concentus,
perpetuas concordiae seruat leges. Atque ut o-
mnia certo quodam pondere, ac mensura con-
didit, sic illa videntur ab ipsis cunabulis instil-
latam retinere numerorum suauitatem. Quid
mirum igitur, si animus aurium nuntio natu-
ralem quandam in se retinet omnium vocum
mensuram? Homo profectò animal est natura
musicum, & musicae vis per aurium sensus, quasi
per animae vestibula, si quando potèntius illap-
sa est, tum delicato titillationis lenocinio mentē

furripit, & miti quodam dem natu vendicat.
Aegrestes ipsi belluarum lentus, hac dulcedine
mulcentur, & louis quidem Aquila apud Lun-
darum, vbi Apollinis lyram audiuit, praeda-
rum, & fulminis oblita, ism conuientibus e-
culis mergitur in soporem. Tum fulmen ip-
sum hac illecebra delinitum confidente paula-
tim flammarum ardore languescit.

Quod si omnia, vel numerosa sunt, vel ipsis
numeris delectantur, non oportuit orationem,
egregium quoddam opus hominis, in quo
pulcherrimae mentis caelata est effigies, nume-
rorum legibus esse destitutam. Quamobrem,
primum quidem nata sunt poetarum inge-
nia, quorum ars exquisito quoddam flore di-
cendi luxurians mirifica suauitate eloquen-
tiam, vitamque perfudit. Ipsi deinde ora-
tores, cum poetarum viderent artes florere
laudibus, certos cursus, conclusionesque ver-
borum inuenerunt, quibus illigata non mo-
do ferretur contentius, sed etiam blandius
se insinaret oratio. Itaque cum plerique ve-
terum infracta, ut sepius, atque amputata
loquerentur, claudicarent, insisterent, &
quasi inter saxa fractis, & reluctantibus aquis
obstreperent, emerit deinde illa scitissimè
tornata circumscriptio, cuius primi auctores
fuerunt Trasymachus, & Gorgias, in quorum
scriptis vidisses sublimia ingredi, leuia duci,
actia currere, delicata fluere, ad summum om-
nia ferri enucleata quaedam ratione modula-
tibus.

Hoc verò dicendi genus, vbi oppressis sua-
uitate mentibus, perplacete caput vehemen-
tius, non erubuit quidem fori subsellia quan-
quam in iusta pugna, ut in verborum dele-
ctu tranquilliores, sic etiam in numeris seda-
tiores esse oratores solent. Verum omnibus
gloriosum, postea visum est. fluentem lar-
gius orationis impetum vincite moderata
lege numerorum, cum id praesertim eloquen-
tiae palæstram, & vitima quasi lineamenta
conferat.

Qualis enim Vlysses apud Homerum
Palladis opera, alius, atque alius apparet. Mo-
do enim paruus, rugosus, sordibus videba-
tur.

ἢ ἢ, χῶ λευκαλῶ ἐναλίγκη ἢ ἢ γῆς ὀ-
τι.

Mox cum eundem ipsum virgula tetigisset
Minerva, augusta, & spectabili specie, hyacin-
thinoque capillo cernebatur.

N 7 Mé.

Oratio mu-
niciorum.

Numerosa
orationis
praestantia
illustratur
eleganti
similitu-
dine.

Musica
mus.